

Sala HAL projecta dos films representatius d'un període de renovació radical del cinema experimental: *The Flicker* de Tony Conrad, i *3rd Degree* de Paul Sharits, presentats per Eugeni Bonet.

SALA
HAL

16 de febrer, divendres! a les 19.30 hores

CINEMA CONVULSIU

Tony Conrad, Paul Sharits
Eugeni Bonet

AUDIOVISUAL

I NOU MIL·LENNI

The Flicker

Tony Conrad

1966 - 30 min

ADVERTIMENT: El productor, el distribuïdor i l'exhibidor no es responsabilitzen pels danys físics o mentals que pugui provocar la pel·lícula *The Flicker*. Com que aquest film pot provocar atacs epilèptics o uns efectes similars als d'un tractament de xoc, esteu advertits que la vostra permanència a la sala serà a càrrec del vostre propi risc. Un metge haurà d'estar a la disposició del públic.

[Del rétol que encapçala el film]

És difícil de trobar les paraules correctes per parlar de *The Flicker*, ja que si ens referim a la seva estructura bàsica podria semblar un film científic. És un film sense imatges. Sense imatges fotogràfiques, tot i que l'alternança de llum i obscuritat pot produir unes postimatges. El resultat és al·lucinador i produeix un efecte hipnòtic, de manera que, segons l'espectador, pot passar qualsevol cosa: des de veure-hi colors (el film és de fet en pur blanc i negre) fins a tenir la sensació de veure-hi imatges, des d'entrar en trànsit fins a adormir-se.

Stephen Dwoskin

Film Is (The International Free Cinema), 1975

Tony Conrad

Va nèixer el 1940 a Concord, Nou Hampshire. Viu actualment a Buffalo. Cursa estudis musicals, de matemàtica i d'informàtica. Col·laboracions musicals amb

John Cage, La Monte Young i el grup alemany Faust. Amb John Cale, Angus MacLise, Walter de Maria i Lou Reed, forma part de The Primitives, l'embrió d'on va sorgir The Velvet Underground. És el compositor de la banda sonora del film de Jack Smith *Flaming Creatures* (1963). Des del 1966 ha realitzat nombrosos films, objectes fílmics, performances i instal·lacions cinematogràfiques i vídeos. Recentment ha editat un nou disc, *Slapping Pythagoras*, i també s'ha reeditat en CD la seva llegendaria col·laboració amb Faust, *Outside The Dream Syndicate* (1972).

(reacció del públic durant una projecció de *The Flicker*)

3rd Degree

Paul Sharits

1982 - 24 min

Aquest film tracta de la fragilitat del mitjà fílmic i també de la vulnerabilitat humana. Tant les imatges fílmiques com les humanes passen per diverses

formes d'amenaça / intimidació / mutilació: la víctima s'hi resisteix, igual que la pel·lícula; ambdues "sota atac". És un drama un xic violent, però també una obra còmica i irònica, i quan es veu cremar la pel·lícula té la seva bellesa formal. A mesura que el film avança (d'una secció a l'altra, o d'una pantalla a l'altra en la versió com a instal·lació), esdevé visualment més complex, es regenera contínuament (a la vegada que les imatges figuratives degeneren), però sense arribar a un desenllaç; més aviat -fins i tot en la "circularitat viciosa" de la seva versió en triple pantalla-, *3rd Degree* suggereix idees d'aguant, d'extensió i de continuïtat.

Paul Sharits

Paul Sharits

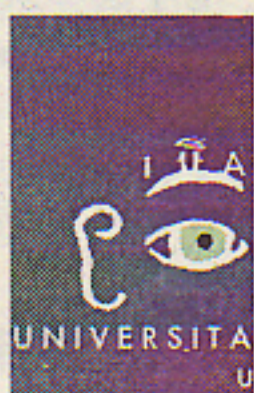
Nascut el 1943 a Denver, va morir el 1993 en dissortades circumstàncies. Havia cursat estudis de Belles Arts i participat en les primeres activitats de Fluxus. Era conegut sobretot pels seus films i instal·lacions fílmiques de projeccions múltiples, així com pel rigor de les seves reflexions estètiques. Els darrers anys va treballar sobretot en vídeo i super-8, i en performances i objectes on reprenia l'esperit juganer de Fluxus. Va ser professor al Departament de Cinema del Center for Media Study de la Universitat de Nova York a Buffalo. La seva obra va ser repetidament exhibida a la Documenta de Kassel (1972 i 1977) i al Whitney Museum de Nova York (1981 i 1984), així com als principals circuits de l'art alternatiu i del cinema experimental.

Lloc: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (Montalegre, 5). Preu de l'entrada: 300 ptes. (membres de la UPF: entrada gratuïta)

Organitzat per:

En col·laboració amb:

Amb el suport de:

INSTITUT UNIVERSITARI DE L'AUDIOVISUAL
UNIVERSITAT POMPEU FABRA

PHONOS FUNDACIO PRIVADA

Ajuntament de Barcelona
Àrea de Cultura

Centre de Cultura Contemporània
de Barcelona

SiliconGraphics
Computer Systems

ELS ULLS FERITS (sobre unes *opticeries* que no són exclusivament retinianes)

*Fer porcions de línies
negres (llargada 1 1/3 de l'amplada
de la pel·lícula)
que avancen (cap a la dreta)
tot alternant-se amb línies blanques
que avancen
cap a l'esquerra.*

*Objecte = obtenir un efecte
semblant a les sensacions de
fira, mareig
fer alguna cosa que els ulls
no puguin suportar.*

Marcel Duchamp, *Notes*

Film de parpelleigs [flicker film]. Un tipus de cinema experimental que explora el camp de la percepció a través d'una ràpida alternança de blanc i negre, o de diversos colors, o d'imatges que es succeeixen molt veloçment, cadascuna de les quals pot fer-se visible durant un instant brevíssim; fins i tot de només un fotograma. Les diverses velocitats de parpelleig i les diverses combinacions i tipus d'imatges afecten tant la percepció com la cognició de l'espectador. *Arnulf Rainer* (1960), del cineasta austríac Peter Kubelka, és un exemple notable d'aquest tipus de cinema. El nom genèric que se li dona es desprèn del film de Tony Conrad *The Flicker* (1964).

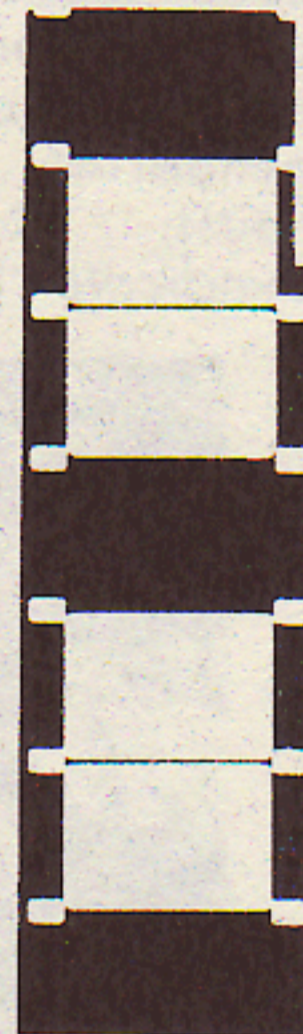
Ira Konigsberg,
The Complete Film Dictionary, 1987

Aquest programa està dedicat a dos autors, dos films que, amb un interval de quinze anys entre l'un i l'altre, formen part d'un excitant període -en certa forma, l'obren i el clausuren- que va produir una renovació radical en els plantejaments del cinema experimental, del cinema abstracte i de la música visual tot reprenent, en part, el fil de les exploracions dels dadaïstes, dels constructivistes, dels suprematistes i d'altres avantguardistes del primer terç de segle, i sumant-hi l'impacte, les influències, els aires de les neo-avantguardes plàstiques, musicals i multimèdia sorgides coetàniament. Les trajectòries de Conrad (músic i cineasta) i de Sharits (artista visual i de l'audiovisual) poden emparellar-se per molt diversos motius, entre aquests els de l'amistat i altres coincidències d'actitud, d'estètica i de recorreguts, així com per la seva vinculació a certs episodis, tendències i grups cabdals, tant en el seu moment com pel ressò que continuen tenint avui, en els quals s'inclouen noms i denominacions com Fluxus, Velvet Underground, el minimalisme (plàstic i musical), les estètiques del silenci i el soroll, de la construcció i la destrucció i, dins el marc específic del cinema experimental, les

tendències conegudes com *cinema estructural*, *cinema expandit*, *film as film*. Els primers films de Conrad, i molts de la vigorosa filmografia de Sharits, figuren, d'altra banda, entre els clàssics incontestables d'un subgènere experimental amb nom propi: el *flicker film* (film de parpelleigs o intermitències), on el fotograma és pres com a unitat de precises construccions rítmiques que combinen i alternen la llum, la foscor, els colors plans i uns certs elements icònics, que es fonen en la retina per efecte de la velocitat i de la maquinària filmica. (Però, ja ho diu l'encapçalament, aquests films no apunten solament a la retina).

Com descriure un film dels anomenats experimentals, abstractes o trencamotlles? En el cas de *The Flicker*, podria anar així:

(rètols/advertiment)
.. blanc blanc blanc
blanc blanc negre
negre negre negre
negre ... blanc blanc
blanc blanc ... negre
negre negre negre
... blanc blanc blanc
negre negre negre
... blanc blanc negre
negre ... blanc negre
... bla ne ne gre ...
b n l e a g n r c e ...
nbelgarne ... neg bl
re anc ... negre
blanc ... negre negre
blanc blanc negre
negre negre blanc
blanc blanc ...

Sabent que hi ha 47 variacions o permutacions, la cosa és prou més complicada. En alguns moments, pot ser que els ulls suïn, transpirin, plorin. En acabat, respiren.

El cinema (anticinema?, no ben bé) de Conrad i Sharits és l'entremaliat hereu de l'*Anemic Cinema* i altres *opticeries* de Marcel Duchamp. Alguns dels propis projectes filmics de Duchamp (els quals es van quedar en notes, no sabem exactament de quina data) ja intuïen el trànsit de l'*anèmic* -que és com posar el mot *cinema* davant d'un mirall deformant que respon amb un anagrama emmalaltit- cap a un estat convulsiu, epilèptic, psicòtic de comoció de l'aparell cinema, o de qualsevol altre artefacte productor de sentit o de contrasentit. (Per cert, el projecte de Duchamp reproduït a l'inici podria ser gairebé la sinopsi d'un altre, posterior, film parpellejant de Tony Conrad).

I també cal insistir en el veïnatge de Fluxus, la caterva internacional de

conxorxats per un art de xoc i contrarietat i per una vida més irresponsablement divertida. Tot i que Conrad mai no ha constatat en la nòmina oficiosa de Fluxus, la seva polifacètica activitat s'ha desenvolupat per uns viarans ben similars: la música, l'acció, el cinema, la instal·lació, l'objecte xocant i, actualment, el vídeo. Sharits, en canvi, va estar vinculat a Fluxus en els seus inicis, i es va acostar novament al seu franc tirador esperit en els darrers anys, per alliberar-se així del precís rigor formal dels seus films parpellejants i matèrics, dels quals veurem aquí el cim del seu *3rd Degree* (1982).

Una possible descripció de *3rd Degree*, versió monopantalla, podria ser la següent:

En primer grau, una **pel·lícula** que desfila a velocitats canviants, que conté imatges i sons -icones de perill i agressió-, i també les seves mateixes perforacions, els nervis entre els fotogrames, les cicatrius i les cremades de la seva desfilada accidentada i torturada.

En segon grau, una **pel·lícula** que desfila a velocitats canviants i que conté una **pel·lícula** que desfila a velocitats canviants, que conté imatges i sons -icones de perill i agressió-, i també les seves mateixes perforacions, els nervis entre els fotogrames, les cicatrius i les cremades de la seva desfilada accidentada i torturada. (I això no és pas una errada del retallar-i-enganxar informàtic!).

En tercer grau, una **pel·lícula** que desfila a velocitats canviants i que conté una **pel·lícula** que desfila a velocitats canviants, que conté una **pel·lícula** que desfila a velocitats canviants, que conté imatges i sons, etc.

Segons com es miri, un film ple d'acció i d'aventura. (L'autor afegia que també hi havia posat humor).

Finalment, aquest suposo que gosat programa proposa també una aproximació al camp tan inconegut entre nosaltres de l'art i el cinema *expandits* o *intermèdia*, particularment propulsat per Fluxus i els seus encontorns coetanis. Si més no, perquè el film de Conrad també té, d'alguna manera, *acció* (o *event*, com preferien dir-ne els de Fluxus) -amb la consegüent implicació del públic (els efectes del *flicker* són fins i tot perceptibles amb els ulls tancats); i perquè el film de Sharits pot exhibir-se també en el format multidimensional de la instal·lació.

Eugeni Bonet